

רבינו גרשום

ח:

מי כתיב מכל החיה ומכל בהמה. נידרדוש מכל החיה שנתקללה יותר מבהמה: יט [יש] [מכל הבהמה כסיב. משמע מבהמה המקוללת יותר כך נתקלל ואין לך מקוללת בבהמה גסה יותר מחמור]: כך נתקלל הוא מבהמה אחד לשג. כגון בזהמה דקה טהורה דעיבורה לה' חדשים ובג' זימני (תלמד) הו' ט"ו: אי צעים אימא מכל הבהמה. דמשמע מכל הבהמה המקוללת יותר: ואיצעים אימא. לשם קללה נאמר הלך קללה חמורה שמוכל לדרוש מן הפסוק שדי עליוה. והכי נמי איכא לאקשווי ואימא כשם שנתקללה בזהמה מחיה אחד לשנים ומאי

אחד ששש ומאי נינהו עז

מחתול. יט הכא נישא טפי

למנקט עז מכלב למ"ד (כלאים פ"ח

מ"ו) יט מין חיה לפי שהשצנן

שלהן מכיון טפי אחד לשלש אלא

ניחא ליה למיפך ו ככולי עלמא: צי

הלוקח עובר חמורו פרק ראשון בכורות

מי כתיב מכל החיה ומכל הבהמה מכל הבהמה ומכל החיה כתיב ארור הוא מבהמה שנתקללה מחיה ואימא כשם שנתקללה בהמה מחיה אחד לשלש ומאי ניהו עז מחתול כך נתקלל הוא מבהמה אחד לשלש דהוה ליה חמיסר ירחי איבעית אימא מכל הבהמה כתיב אי בעית אימא קללה הוא קללה שדי עליוה א"ל קיסר לרבי יהושע בן חנניה נחש לכמה מיעבר ומוליד א"ל לשב שני והא סבי דבי אתונא ארבעניהו ואוליד תלת הנהו מיעברי הוו מעיקרא ד' א [שנין] והא קמשמשי שמושי אינהו נמי משמשי כאדם והא חכימי אינהו אנן חכימינן מינייהו אי א חכימת זיל וזכינהו ואיתינהו לי אמר ליה כמה הוו שיתין גברי אמר ליה עביד לי ספינתא דאית בה שיתין בתי וכל ביתא א אית בה שיתין ביסתרקי עבר ליה כי מטא להתם א [על] לבי טבחא אשכחיה לההוא גברא דקא א (ב) פשיט חיותא א"ל רישך לזבוני א"ל אין א"ל בכמה א"ל בפלגא דזוזא ירב ליה לסוף א"ל א אנא רישא דחיותא אמרי לך אמר ליה אי בעית דאישבךך סגי אחוי לי פיתחא דבי אתונא א"ל מסתפינא דכל דמחוי א (ג) א קמלי ליה א"ל דרי כריכא דקניא וכי מטית להתם זקפה כמאן דקא מתפח אול אשכח דרבנאי מגואי ודרבנאי מבראי דאי חזו ברעא דעיילא קמלי להו לבראי ודנפקא קמלי להו לגואי אפכה לסגדליה קמלי להו לגואי אפכה לסגדליה א קמלי להו לכולהו [אזל] אשכח ינוקי מלעיל סבי מלתחת אמר אי יהיבנא שלמא להני קמלי לי הני סברי אנן עדיפינן א (ד) דאנן א קשינן טפי ואינהו דרדקי אמר שלמא לכו אמרו ליה מאי עבדיתיך אמר להו (אנא) חכימא דיהודאי אנא בעינא למיגמר חכמתא מיניכו אי הכי ניבעי לך אמר להו לחיי אי זכיתו [לי] כל דבעיתו עבידו בי ואי זכינא בכו א איכלו א (ה) גבאי בספינתא א"ל ההוא גברא דאזיל ובעי אתתא ולא ירבו ליה מאי חזי ליה דאזיל היכא דמדלו א מיניה שקל סיכתא דצה לתתאי לא עאל לעילאי עאל אמר האי נמי מיתרמי בת מזליה גברא דאזויף ומירף מאי חזא דהדר אזויף אמר להו גברא אזל לאגמא קמל קמא טונא ולא מצי ביה א (ו) א קמיל ומנח עילוייה עד דאיתרמי איניש מדלי ליה אמרו ליה אימא לן מילי א (ז) דבדיאי אמר להו הוה ההוא כודניתא דילידא והוה תלי ליה פיתקא וכתב ביה דמסיק בבי אבא מאה אלפא זוזי אמרו ליה וכודניתא מי ילדה אמר להו הי ניהו מילי דבדיאי מילחא כי סריא במאי מלחי לה אמר להו בסילתא דכודניתא ומי איכא סילתא לכודנתא ומילחא מי סרי בני לן ביתא באוירא דעלמא אמר שם יט תלא בין רקיעא לארעא אמר להו אסיקו לי ליבני ומינא א) מצינתיה דעלמא היכא זקפה לאצבעתיה אמר להו הכא א"ל ומי יימר א אייתו אשלי ומשחו אית לן בירא בדברא עיילא למתא א"ל אפשילו לי חבלי מפארי ואעייליה אית לן ריחיא דתבירא חייטיה א) אמר כרוכו לי מיניה גרדי ואיחייטיה משרא דסכיני במאי קמלי א בקרנא דחמרא ומי איכא קרנא לחמרא ומי איכא משרא דסכיני אייתו ליה תרי ביעי א"ל הי דוגתא אוכמתי והי דוגתא חיוורתו אייתי להו איהו תרי גביני אמר להו הי דעיוא אוכמתי והי דעיוא חיוורתו ורצוצא דמית א (ב) יט מחיכא נפיק רוחיה מחיכא דעל נפק אחוי לן מנא דלא שוי חביליה א אייתו א (כל חד וחד) בודיא פשמוה לא הוה עייל בתרעא אמר להו אייתו א (ג) מרי א סיתרוה היינו מנא דלא שוו חביליה איתינהו יט כל חד וחד כי חזי שיתין ביסתרקי אמר כולהו חבראי להכא אתו אמר ליה לספונא שרי ספינתך בהדי דקאתו שקל עפרא מעפרייהו בי

[מכל הבהמה כסיב. משמע מבהמה המקוללת יותר כך נתקלל ואין לך מקוללת בבהמה גסה יותר מחמור]: כגון בזהמה דקה טהורה דעיבורה לה' חדשים ובג' זימני (תלמד) הו' ט"ו: אי צעים אימא מכל הבהמה. דמשמע מכל הבהמה המקוללת יותר: ואיצעים אימא. לשם קללה נאמר הלך קללה חמורה שמוכל לדרוש מן הפסוק שדי עליוה. והכי נמי איכא לאקשווי ואימא כשם שנתקללה בזהמה מחיה אחד לשנים ומאי ניהו חמור משועל כך נתקלל הוא מחמור אחד לשנים דהוו להו צ' שנים אלא איכא לתרוצי קללה שדי עליוה ועוד מכל הבהמה ומכל החיה כתיב דמשמע דמשום בזהמה שיתירה קללתה על שום חיה ומלניו חמור מקולל מחתול אחד לשבע: **לכמה מיעבר ומוליד**. כמה שזה עיצורו צמעיו: **דבי אטונא**. מקום: **והא משמשי שמושי**. ואי הוו מעברי לא הוו משמשי שדך חיה ובהמה מאחר שנתעברה אינה מקבלת זכר: **והא חיימי**. הנהו סבי וירדו לסוף המעשה: **זיל וזינאו**. נלחם: **צוסתריק**. כפלות: **כי מטא להסם**. לכרך שלסם: **עזיד חיוסא**. יט מחתקט) צמהה: **ואנא רישא דחיוסא אמרי** נך. צממיה: סגי. נעוד ולך לפני: **דרי כריכא דקני**. טול חצילה של קנים וכי מטית הסם נגד הפתח זקוף החצילה לארך: **כמאן דמיספת**. כאדם העומד לפוש: **אול ר' יהושע**. שלא יאכ דרבנאי. אורנים: **מנבאי**. שלא יאכ אחד מן הזקנים לחוך: **מגואי**. שלא יינחו אדם ליכנס וכי חזו הני סבי כרעא דעיילא קטלי להו [לבראי] שהיתה מסקופת המדר עבה א וסופדין סוצין או עפר עליה וניכרת בה פסיעות האדם וכי חזו כרעא דעיילא קטלי לשומרי [בראי] יט הניחו שלא וכי חזו כרעא דנפקא קטלי להו [לגוואל] שהנימוהו ללאת והשומרים לא היו הורגים שום אדם אל"כ נכנס כולו לפנים על כרחן או אחד יואל כולו לחוך: **אפריב**. רבי יהושע למגדליה ועמד על האסקופה ונראית פסיעה אחת נכנסת ופסיעה אחת יואלה ודחפיהו השומרים ויאלו וכשצאו הזקנים ראו כן ודימו ששני בני אדם הן אחד נכנס ואחד יואל וקטליניהו לכולהו שומרים ואח"כ נכנס רבי יהושע: **ינוקי מעילי**. צעליה. ולהרע נמכוונו שהותן שלום לעליונים תחלה הורגים אותו הסחמונים ואומרים אנו הזקנים ולנו היה לך ליתן שלום תחילה והנתון שלום לזקנים הורגין אותו הסחורים מסם שאנחנו למעלה והם למטה: **מאי עזידיקי**. מאי צעית הכא: **אי הכי דחכימא את ניבעי אן מנין**: **אי וסינו צי**. אם תנלמוני: **דמיילו מינא**. שמיחסת מן הראשונה ושאל אותה הכי יש לו ללמד הואיל ולא נתנו לו את הראשונה כל שכן ו: **ספיכא**. קבילי"א: יט [דלפן] **לספאי**. דלא

השפיל ידו ונעלה כותל צמקום שאין חור ולא על דלי דלה הגציה יט [ידן] ודלה צמקום שיש חור ועל: **גצרא דאזויף וטריף**. יט שהלוח מעות לחצירו ולא נפרע ממנו אלא צקושי שטרף לקוחות: **מאי חוי דסדר אזויף**. לאחריני ולא נתיישר מן הראשון: **לאגמא**. ליער: **קטיל קמא טונא**. חתך חצילה ראשונה ולא מצי ציה להרימו על שכמו: **סדר קטיל ומנח**. עליה. הואיל וזריך סיוע אחרים עד דמיתרמי איניש ומדלו ליה. והאי נמי הואיל והפסיד בלמנה ראשונה חוזר ומאמין לאחרים עד שמודווג לו לאדם נאמן ומשכר זו: **מילי דדרי**. יט דברי רוח. ל"א מילי א דכיוצ ב דברי כוז: **דוגנפא**. פרידה: **והוא סני פיסקא**. שטר צנזור הוולד: הי נינהו מילי דכדי. אלו הן דברי רוח: **סוילתא**. שילוף: **מפארי**. עשו לי חצלים מסוצין ואם אינכם עושין שאליתי אף אני לא אעשה שאלתכם: **חייטיה**. תפור אותה: **כרוכו לי יט גרדי מינא**. הוצילו לי ממנה חוטין כדרך נשים שמוציאין חוטין מן הצגד ותופרין אותו בגדי. צלע"ז פיר"ש: **משא דסכיני במאי קטלי ליה**. ערוגה דסכיני בזה קוצרין אותה: **וגפא**. תרגומלת: **ורלוא דמיס**. אפרוח שמת בקליפתו: **אחוי לן מנא דלא שוי חצילה**. הראנו כלי שאינו שזה הספקד שהוא מפסיד: **צודיא**. מחללת: **לא על צטרעא**. שהיה ארוך ורחב יותר מן הפתח: **אייתו מרי**. פשו"ר צלע"ז: **ופיסורו**. פתח הצנין והכותל עד שיכנס: **אייתניהו**. יט ו למיעל צספינתא הואיל וזכינהו. היה מביאם אחד אחד צפני עצמו ומכניסו לחדר: **וכי חוייס שיתין ציסתריק**. סגר כל חצירי יצואו א כאן: **אמר ליה**. רבי יהושע: **לספונא**. רב החובל: **שרי ספינתך**. שרי ספינתך ולך: (צי

מנחת הבהמה: ס עבה צרה וסופדין: אן שהניחו לבא ויחב כי נמחק: סן מה"ד תתאי דצה: סן הביה ידו ונעצה במקום: סן וטריף שמלוה מעות: סן מילי דכדי בדברי: סן לי מינה גרדי: סן אייתניהו למיכל: סן מחתול הוה נחיא ויחב תחת הכא נמחק: סן למ"ד כלב סין: ו למיפירך אליבא דכולי עלמא:

פחלים ממנה ואחפניה: שרא דסכיני. ערוגה של סכינין ורציצה. אפרוח שמת בתוך ביצתו: אחוי לן מנא דלא שוי חביליה. כלומר הראה לנו כלי שאינו שזה הפסיד שהוא ערושה: אייתי בריא הבאי מחצלת ופשטה ולא היה יכולה ליכנס בפתח כשהיא פשוטה: אמר להו אייתו מרי וחצניו וסתר לבבא כדי שתהא יכולה לצאת בו אמר היינו מנא כר:

מסורת הש"ס

א) צע"י תמנא כמה וכמה הסופות צנזור היעב קמנו מש"ס א, ציק, א) ס"א שדי בה ס' ביסתרקי, ו) וצ"ל א"ל סה לי רישך יסיד ליה חר רישא דחיוסא א"ל אנא רישא דחיוסא א אמר לך אנא רישך אמרי לך א"ל איבעית סי ס"א, א) [איכלו נהמא גצלי גי ע"ן], ו) [דכדיני כך הני צע"י ו צע"ר הני דכדין, ו) צ"ק מ"ו, א) צ"ק ועי' רש"י צע"י, א) תמנא צ"ק, ו) ועי' רש"י, א) [צדש"י צע"י איתא דכדיני, ו) צ"ל למיכל, א) צ"ל לחדר זה,

הנהגות הב"ח

א) גמ' דקא עביד חיוסא א"ל [רישך לצוני] מא"מ וצי" ס"א רישא אית לך לזבוני: א) שם דמחו להו קטלי: א) שם קטלי לי סני סכרי אן עדויסין דיתחב לעיל ואיניו לחתח ואי ירהבנא להני קטלי לי הני סברי אן עדויסין דלון קשין: ו) שם זמנא סכרי אן עדויסין דיתחב לעיל ואיניו לחתח ואי נספינתא א"ל האי גצלא וכי מחי חזי דלול להכא סכרי ויחב ליה נמחק: א) שם ולא מצי ביה דרי קטל: א) שם אסיקו לי ליני וינא מחתם אמרי ומי איכא דמצי לאסוקי התם אמר ומי איכא דמצי לזיבני ביתא בין שמיא לארנא אמרי ליה מעיטמא דעלמא וכי ומי יימר אמר אייתו: א) שם ריחיא דמצינא חייטיס שקל פסיקא מינה שרא להו אמר כרוכי לי: א) שם ורלוא דמית בביעיתהו מתיכא: א) שם אייתו מרא:

לעזי רש"י

קבילי"א [קביל"א]. יתר, וו, זי. פירי"ש [פיריני"ש]. ציצית. פשו"ר [פשו"ר]. מעדר.

שיטה מקובצת

אן הוא מכל הבהמה אוח מ' נמחק: סן אי חכמיתו זיל: אן להתם על לבי כר גברא דהוה קא עביד חיוסא: אן אב ליה לי רישך ירב ליה רישא דחיוסא א"ל אנא רישא דחיוסא אמרי לך אנא רישך אמרי לך אי בעית: אן דמחו קטלו ליה: אן לסגדליה קטלינהו לכולהו ויחב להו נמחק: אן דאן קשי טפי ואינהו דרדקי ואי ירהבנא שלמא להני קטלי לי הני אמר אן עדויפא דאנן עילאי ואינן תתאי אמר להו שלמא לכולהו חכימאי: אן דמידלו מינה שקל שיכתא תתא דצה לא עאל דלי דצה ועאל אמר: אן ביה דדר קטיל: אן מילי דכדי אמר להו הוה לן ההוא כר מילי דכדי מילחא: יט שם ס"א שם המפורש איתליה גרמיה באוירא תלא: יט יימר אמר להו אייתו: יט קטלי ליה בקרנא: יט דמית בגו בייעתא מתיכא: אן חביליה אייתו כל חד וחד בודיא לא גרסי' כל חד וחד דרבי יהושע הביאה: אן מרי וחצינא: יט אייתניהו בספינתא כל חד וחד כי חזא שיתין סימן בת. מילי. דכדיכ. אורי: יט מבהמה הסי"ד ומח"ד מכל הבהמה כתיב. משמע בהמה המקוללת יותר הסי"ד והשאר ל"ש: יט חיותא

ארי מחמור כר: ואימא כשם שנתקללה בהמה מחיה אחד לשלש ומאי ניהו עז מחתול. דחתול (כל) [לנין] יום ועז לה' חדשים דהיינו ג' פעמים ניב: איבעית אימא מכל הבהמה כתיב. מבהמה שנקוללת יותר מחיה דהיינו אחד לשבע כדאמרן: איבעית אימא קללה הוא כיון דמתקלל רמיון ליה בתר בהמה דנתקללה טפי מחיה: שדי עליה. קללה טפי: ארבעניהו. נחש זכר על הקבה ושמום במשמר ואוליד תלת שני: הנהו דאוליד תלת שני אחד מעברא הוו מעיקרא ארבע שני קודם שהביעום: והא קא שמששי שמושי. כשהביעום ואי הוה תוקבה מצוברת ודאי לא הוה מקבלה זכר שכן דרך כל הבהמות שלאחר שמתעברות אינן מקבלות זכר: אינהו נמי. תחשים משמשי כאדם פנים נגד פנים וכיון דמשמשי כאדם משמשי נמי לבהד דמתעברי כאדם: והא חכימי. סבי דבי אתונא בשאר מילי וחכימי נמי בהאי דאמרי לתלת שני: אן חכימיו מנייהו. ואנן דיעין לכל מילתא שפיר מנייהו: זיל וזכנאו. כלומר התערב עמום דבריו חממה ונשה תנאי עמהם אם תצנחם יוכלו עמן ואייתניהו לי: א"ל כמה הוו הנהו סבי א"ל שיתין: שיתין שדקין. סכאות מקישטין הרבה: כי מטא להתם. לאתריהו על לבי טבתא כר: זקפה כנגד פיתחיהן כמאן דקא מתפח ויראא לכני אדם כמו שתעשה כר לנח ממשראן ויתון: וכל ירגשו דאי זכנא ארע פיתחן: אשכח דרבניו מגואי. שהיו סוכין מושלכין שם ומכפנים הפתח ומבחוין. ואית דאמרו דרבניו שומרים מבראי ומגואי: דאי חזו. ורשם כרעא דעיילא קטלי לשומרים דאבראי דשביק גברא למיעל. ואי חזו ורשם כרעא דנפקא קטלי לשומרים דגואי: אול ר' יהושע עיין בשעה שישנו השומרים ואפסיה לסגדל חזא העקב לפניו והאחר הניח כמו שהוא ונראה האחד כנסנא והאחר כיוצא. (ונכנס) וכיון שראו שהפסיעות כך קטליניהו לכולהו שומרים: אשכח ינוקי מלעיל וסבי מלתחת כדי להעליל על האדם אם יקדים שלום לאלו או לאלו: סיכתא. יתר: דצה. נעצה ככותל לתתאי במקום (ללא) כנגד אבן שלא היה נקב לאי דצה לעילאי במקום בין אבן לאבן שהיה נקב ועאל שם עצמים כשישאל מיוחסת מן הראשונה שגא היא תהיה מלו: גברא דיוץף זוזי לאיניש וטריף. וכשכא גבנותן טוף להו בצער ע"י ביד. מאי חזי דהדר יודף לאיניש אחרינא. אמר להו גברא אויל לאגמא קטיל טונא קמא דקני והוה כל כך נפיש דלא מצי ביה למיטעניה וקא מוסיף וקטל ומנח עליה וסבר עד דמיתרמי לי איניש דמסייע לי דאדילי על כתפאי. אף האי דור ויוץף דסבר הא בעל חוב בתרא הוה נוח מן הראשון: מילי דכדי. משלים של כוב: אמר שם ותלא נפשיה בין רקיעא לארנא. אמר להו אסיקו לי ליבני וטונא באוירא ולא יכלי: אמר כרוכו לי גרדי מיניה. כלומר הוציאו לי

פחלים ממנה ואחפניה: שרא דסכיני. ערוגה של סכינין ורציצה. אפרוח שמת בתוך ביצתו: אחוי לן מנא דלא שוי חביליה. כלומר הראה לנו כלי שאינו שזה הפסיד שהוא ערושה: אייתי בריא הבאי מחצלת ופשטה ולא היה יכולה ליכנס בפתח כשהיא פשוטה: אמר להו אייתו מרי וחצניו וסתר לבבא כדי שתהא יכולה לצאת בו אמר היינו מנא כר:

מסורת הש"ס

א (לעיל ד: ט), ונקמן יו. תי. טושטס לג. יבמות יט. כח.א. ג שה נקבה ז"ק. ד) נקד אטעא בטוואל דהכא גזיראש הע"י. א) דמורה שילדה ז"ק. ו שייך לע"י. ו) ז"ק מ"י. ח) וזריגי' התוס' שס. ט) ז"ק. י) קודשין ג.א. ט) ונמנות עמ:א. ו) שפירשתי לעיל דנקיטה ז"ק. ט) ט"ל כפרישת, כ) כפרישתי לעיל כפירקין דף ד ע"כ ז"ק. ט) ד"ה ופודה. ט) טמן וזכר לכהן ז"ק. ט) מותב דמפרשס וכן בקלמן כ"ל ז"ק. ט) ז"ק מ"י.

הגהות הב"ח

א) נביא י מטי לבי גליעי אית ביה תלתא עצמי וכו' דחלפא תמוסות: ב) שם אייתי' בתורא מיל: ג) שם גששנא אין כאן לכהן גלוס וכו' וילדו שני בן ופודה: ד) תוס' ד"ה י גליעי וכו' ולי הורה מפרש וכו' ויחנן שמו י גליעי הקד' ופשהל שייך לגמול:

רבינו גרשום

הרי תהידין להם תשובה כל ששאלהו ונצחה ויחזקתיהו לספנתא כל חד חד בבייתיה: כי מטא לבי בליעי. מוקש בים שכולעין מים אחרים ואימא דאמרי היינו בארה של מרים: דהור מעני. כמי שגלה ממקומו ולא היה להם מענה לשון: אקשו לאפי מלכא. כשהיגישו עפרס גבה לבן על עפרתן ואקשו לאפי מלכא והיו משיבין דברים לפני הוהב: כנאות: א"ל. לר' יהושע כל דבעית עבדי בהו: שניהו בתוגרא. ככלי בכד גדול: עד דרשמיט בתפיה. מיניהו וכלו ואולי: חמורו שלא בכרה. שמועלם לא ילדה אלא עכשיו ילדה ו זכרים: נותן טלה א' לכהן. שביכל פריקון אותו שיצא תהלה: ואם ילדה זכר ונקבה ואינו יודע איזה יצא ראשון אי הזכר שהוא קדוש בכבורה מפרשי טלה אחד כדי להפקיע קדושת בכור ספק להפקיע איסורו: והוא. אותו טלה היה לעצמו של ישראל ויהיה חולין גמור ומותר לאוכלו מיש משום דאמרינן המוציא מחבורו עליו הריאה וכוין שחבנה אינו יכול להביא ראה שחובר יצא ראשון הלכך הוא לעצמו של ישראל: זכר ונקבה. שאחת ילדה זכר ואחת ילדה נקבה נותן טלה אחד לכהן. שביכל אותו שילדה זכר: שני זכרים ושתי נקבות. שכל אחד ילדה זכר ונקבה ואינו יודע איזה יצא ראשון: אין כאן לכהן כלום. אבל יפריש ב' טלאים לעצמו: אחת שבהרה כבר ואחת שלא בכרה מלכות אלא עשוי ילדו ב' זכרים כ"י: שנאמר ופטר חמורו וכו': האי שנאמר לא יוכלו עמה עלה ומלחא דקאמר אלא בבא לתורה קאמר כלומר האי דכתיב ופטר חמור תפדה בשא לא שנת בשא לתור אלא אפי' בא בעו או בזכר או בנקבה או בגורלו או בקטן או בתם או בבעל מום כשר לפדות: ופודה בו פעמים הרבה כלומר אם בא לירו אותו שה שנתנו לכהן בפריין פטר חמור אחד וחורו הכהן ומכור לו או נתנו לו יכול לפדות בו באותו ש פטר חמור אחד בכל עת שיבא לירו יכול להיות ולפדות בו או שאם חורו כן שהפרישו לעצמו כדאמרן ונולד לו פטר חמור

הלוקח עובר חמורו

לבי גליעי. מים שבאוקיינוס שזולעים כל מימות שזעולס שנופלין זו

ומציילן אותם עד תהום ופולטות אותן והיינו דכתיב (קהלם ה) והים איננו מלא: **מעני**. מעונים ושפלים לפי שלא היו בארלס: **איקשו**.

העיו ודברו קשות י את המלך כשהריחו ריח ארלס סגורים להיות

קרוצים לארלס: כסיגוד. ככלי. ל"א

בתיגארל חצית: דשמוט כתפיהו.

נשמטו יא סכמס: וכלו ואווז. כלו

והלכו לאצדון: בתנ"י נוסן טלה

אחד לכהן. צפדיין דממה נפשך חד

מיניהו זכור שפטר את הרחם: **וכר ונקבה**. ואין ידוע אם יט זכר תחלה

והרי הוא זכור או נקבה יאטתה

תחלה ואין כאן יט זכור: **מפריש טלה**.

משום ספק ומפקיע עליו קדושת פטר

חמור: והוא לעצמו. שהוא צעמנו

יאלל הטלה ולא יתננו לכהן דכהן הוי

מוילא מחזירו ועליו הראייה להציא

עדים שזכר יאל תחלה ואיסורא

ליכא דאפי' פטר חמור גמור שפדאו

צשה אין קדושה לא זו ולא צפדיינו

דקדמני צמתימין ואס מת נהנה

זו אלל גול הוא לזיכא אס אינו

נותן את הטלה לכהן י"ז דממונא הוא

והכא ליכא גול דספק הוא: **שני חמורים זו**. זכר ונקבה נוסן טלה

עט לכהן. כשציל הזכר: **או שני זכרים ונקבה**. דחדא ילדה זכר וחדא ילדה

זכר ונקבה: **נוסן טלה אחד לכהן**.

דהא זיכא חד זכר ודאי זכור ואידך

דהוי ספק דשמא הקצה יאטתה

שני זכרים ושתי נקבות. ספק הן

דשמא כל חד חד ילדה זכר ונקבה

ושמא יט נקבות יאלא תחלה הילכך

אין כאן לכהן כלום אלל מפריש

עליהן שני טלאים לאפקועי

איסוריהן והן לעצמו: **אחס זיכרה וכו' זכר ונקבה מפריש טלה והוא**

לעצמו. דשמא אותה שלא זיכרה

ילדה את הנקבה: שנאמר ופטר חמור

ספדה צשה. ארישא קאי

כלומר מנא לן צפדיין פטר חמור

צשה שנאמר ופטר חמור ספדה

צשה: **זכר ונקבה**. צין שה זכר צין יט

ט נקבה: ופודה זו פעמים הרבה.

שאס חור כהן ונתנו לו לישראל ויש לו פטרי חמורים יכול לפדות זו:

נכנס נו'. מפרש בגמ' [נא.]: **גב' מאן**

סנא. דחמורה שלא זיכרה וילדה שני

זכרים דאינו נותן לכהן אלל חד טלה: **דלא כר' יוסי הגלילי** דאמרינן

ר' יוסי הגלילי אומר שניהם לכהן דאפשר לנמנא ששניהן יאלא כאחד

ושניהן צבורות: שאני הסס דכתיב. גבי רחל: **הזכרים וכו'**. דמשמע

שנים אלל צפטור חמור דלא כתיב ציה הזכרים א"י אפשר לנמנא לא

קדשי: וליגמר מיניה. זכור צהמה טמאה מצהמה טהורה: **הא מיעט**

רחמנא הזכרים. ה"א יתירה משמע זו ולא אחרת: **צשלמא לר' ירמיה**

דלא מוקי לה כרבי יוספיו. דקמפרש טעמא דמתניתין משום (טעמא)

דאי אפשר לנמנא שלא יאל ראש תחלה דהוי פטר רחם היינו דלא

קתני צמתינ' יאלא שני ראשיהן כאחד כי היכי דמני לקמן צפירקין (דף

י.) גבי מילתיה דרבי יוסי הגלילי דהא לא אפשר: **אלא לאצני**.

דאפשר לנמנא וטעמא משום מיעוט דהזכרים ליתני וילאו

ראשיהן כאחת דשעתינ מיניה רצותא: ועוד מינא. כהדיא דאפי'

צצהמה טמאה אמר נמי רבי יוסי שניהן לכהן: צקדושא הגוף.

צצהמה טהורה: אלל משום שנאמר הזכרים. צצכור צהמה

טהורה דשמעין מיניה דאפשר לנמנא אמר ה"ה לפטר חמור:

לימא

יש זכור (דף מח:) קתני כה"ג גבי נשים ליכא למימר הכי שכל אחת

ניחא ליה לפרש כל גווני ואע"ג דלא צריכי דקדמני זכר ונקבה ^ט נותן אחד לכהן דלא צריכא כלל:

שני זכרים ונקבה נותן טלה אחד צבהן. לכאורה ^ט מפריש טלה אחד מספק לעצמו וכן מוכח לקמן פרק שני (דף יח:)

דגבי שני זכרים ונקבה יט אחד לו ואחד לכהן ^ט (דמוכה) משום דקדושת זכור חלה על שמהם וכן פי' ^ט בקונטרס מפריש עוד טלה והוא לעצמו: לאפקועי

פרק ראשון בכורות

ט.

בי בדיעי. פ"ה מי אוקיינוס יט' שזולעות כל מימות שזעולס ופולטות

אותן דרך תהום דכתיב והים איננו מלא וקשה דצמטון קאלמר

שדיניהו צתיגרא ^י שס כלי וצוב היאך יורדין לתהום ואי ^{יז} מפרש גומא

או חריץ ניחא ויתכן מי גליעי שס מקוס מדאמר ^י שס צי גליעי אית

ציה תלתא גלמי חד מטי ידי' ארישיה

חד אלציה צתרא דכולהו מחוי צדייה

לאחוריה: **מאן תנא א"ר ירמיה**

דא בר' יוסי הגלילי. פ"ה מאן

תנא ^{יח}ט' דאמרינן שילדה שני זכרים

אינו נותן אלל חד טלה לכהן וקשה

לפי' יט דהכא אפי' ר"י הגלילי מודה

מדלא קמני צמתימין וילאו שני

ראשיהן כאחד דקדמני צפרק שני

(לקמן י.) ויזין דלא דליו שילאו צבת

אחת מספק לא אמרי' צבת אחת יאלא

אפי' לר"י הגלילי דלא שיתא וצריק

עט לפרש דניי דמספק מודה ר' יוסי

הגלילי דאין נותן לכהן אלל חד טלה

מ"מ צספק מועט טוב להחמיר צדצר

ולהפריש טלה יט' שני לעצמו:

א) אמר רב ^י (אשי) מין במינו אינו

חוצין. תימנא צפ' צהמה

המקשה (חולין ע.) צעי כרכתו ^י אחרות

והוילאו מכו י"ל יא' הכא מקנא פנוי

איכא למימר טפי צמינו אינו חוץ

אי נמי אחרות הוילא אינו מינו טפי

מאחי עוד יש לומר דוקא משום

דהזיאתו שסייעה אחרות בהזאתו

הוא דמספקא לן דדילמא הוילא

חזינא אלל אס לא סייעה להזיאו

פשיטא דלא הוילא חזינא וא"ת

יחט' [לאצין] דמוקי אפי' כר' יוסי

הגלילי דאפשר לנמנא ואפי' אינו

נותן י אס טלה אחד לכהן משום

דכתיב הזכרים אמאי לא יט אמר כל

שאינו צוה אחר זה צבת אחת אינו יט

ולא קדוש לא זה ולא זה וי"ל דלא

מסתבר למימר הכי אלל צדצר תהלי

צמעשה כההוא ^י דקדש שתי אחיות

ותודה שנשחטו על שמונים סלות'

אלל קדושה הצאה מאליה לא אמר

הכי ואש"ג דשיין למימר ר' מייניה

מיימית הי מייניהו מפקת ואס תאמר

מדקאמר נהי דא"ל לנמנא חזינא

מיהא איכא משמע דה"ק נהי דא"ל

לנמנא ודין הוא שיקדש האחד לרצון

חזינא מיהא איכא ולא היה לו להיות

קדש משמע דאי הוא אפשר לנמנא

היה אז קשה לו היאך קדוש בלא טעם

צחתא ומה קשה והא יט' (פריק) [פרישית] דלא אמר כל שאינו ^{יח} [כ]

צבת אחת כו' אלל צדצר תהלי צדצור וי"ל דה"פ נהי דא"ל לנמנא

ולהכי ניחא לרצון שאין שמהן קדושין מטעם הזכרים כמו לרבי יוסי

הגלילי דלא אפשר ^ט למידע להו הזכרים כיוון דצפירא להו אי אפשר

מכל מקום ליהוי חזינא: **זכר ונקבה מפריש טלה יט' דעצמו**. וא"ת

לר' יוסי הגלילי יט' דאמר אפשר לנמנא אס יאלא שניהם צבת אחת אין

זוכר קדוש ^ט לפי מה שפי' לעיל יט' נקבה חוולאט ועוד חנן לקמן צפ'

שני (דף י:.) זכר ונקבה אין לכהן כלום משמע דקאי צלואו צ' ראשיהן

כאחת דרישא שנקבה מצטלת צבורת זכר שגם היא יט' פטורה צבורת

רחס וא"כ סומן מיעוט צצבת אחת למחאה דנקצות קודמות והוו להו

זכרים קודמים מיעוטא וי"ל ^י דפרקין לעיל יט' צספק מועט החמירו

להפריש טלה לעצמו: **שתי חמוריו שלא בברו ויידרו שני זכרים נותן**

שני טלאים צבהן. הלא ניחא דאצטריך לאשמעינן ^י אין פודה וחורו

ופודה כל זמן שלא ניתן ליד כהן ^ט דפרקין לעיל צפירקא (דף ד: ^י) אלל

למימר הכי י"ל ^י לא קמ"ל לא תלינן להעמיד הממון צחוקת צעלים

שהאחת טעפה וגמחו הוויל ואחת ילדה שני זכרים ומיהו לקמן פרק

שני (דף יח:)

דמי אלא דפליג התם ריש תעוד בילדה ב' זכרים אמאי נותן טלה אחד לכהן אימא האחד כרך את חבריו ויצא דרך מרגלותיו ואצ"ג

דטובא לאו הכי נפקי דהא קי"ל אין חולכין במקמן אחר הרוב חווליל טלה והוא לעצמו וצריך לתרין דאחרותיו חציצת והא חיי

אינו מינו כו': סן לאבי דמוקי: סן לא אמרי' כל: סן אינו וצבת אחת לא יקדש לא זה ולא זה: סן והא פרישית דלא כו' שאינו בזה

אחר זה אפילו בבח: ^ט אפשר לעצמא למיידרש: יט' טלה והוא לעצמו: סן על חיבת דאמרי ועל חיבת עצמם ורעון קן קמללה להורות

כי לפי' ראוי למחוק: סן לעיל שהתקנה חציצת: סן היא פוטרת את הרחם וא"כ: סן לעיל בדספק מועט: סן לאשמעינן דאין פודה:

סן י"ל דקמיל לא: סן ונקבה קדמני אחד: סן פי' שם בקטני' דמפריש עוד טלה:

עין משפט ונר מצוה

לו א מיי פ"ב מהל' צטריס הל' יט סמג עשין קמד טוש"ע ייד סימן שכל סעיף י:

לו ב מיי שם הל' כ סמג שם טוש"ע שם סעיף יד: לח ג מיי שם הל' כא טוש"ע שם סעיף טו:

תורה אור השלם

1. ופטר חמור תפדה בשא ואם לא תפדה וצטרפו כל בבור צניך תפדה ולא יֵרֶאוּ פני ורקם. שמות לד כ 2. והעברת כל פטר רחם לך וכל פטר שגר בתקוה אשר יקרה לך והקברים לך: שמות יג יב

מוסף רש"י

פודה בו. כשה. פעמים הרבה. שאל מור וקנא מן הכהן לשלם צמטנו לו, חמור ופודה זה פטר חמור אחר (לעיל ד:).

שיטה מקובצת

אל בהו אייתי הגתו מיא: ט מליהו להאי: ג שתי חמורות שלא: ז אין כאן לכהן: ט ביכרה וילדו שני: ו ופודה בו: ו מות. עיין תוספות מנחות (דף ט ע"א) ד"ה עובר כוכבים: ט בתוספות. עיין בתוספות לקמן (דף קט ע"א) ד"ה הזכר: ט כאחד ואף על גב דמצמצמי חד הוא דקדוש יעוד: ז קשות אל המלך: יט נשמטו פרקי שכמס: יט אפי' יצא זכר: יט כאן דין בכור: יט לכהן דממונו הוא: טן טלה אחד לכהן: טן ושמא הנקבת יצאו: יט בין שה נקבה: יט כר' יוסי הגלילי: יטן אוקיינוס כשולעין כל מימות שנופלין בו וצוביאן מנחות (דף ט ע"א) ופולטות אותן דכתיב ויהים: יט בתגרא דהיינו כלי אחד ואם בתוך כלי השליכים היאך יורדים מתוך הכלי לתהום אין הוה פפרש בתגרא גומא או חרין הוה ניחא טפי ויתכן כי בליעי שם מקום כדמשמע במדרש כי בליעי אית ביה כר' ארישיה וחד מחוי אליביה דבותרא דכולהו מחוי: יט' תנא דחמוריו כר' שני זכרים: סן לפירשו דבהא אפילו ריה"ג מודה דלא קתי: סן וצריך. ס"א ונראה לפרש: סן טלה אחד לעצמו. לאפקועי איסורא ומרלא נקט ברישא מפרשי והוא לעצמו משמע שזו צריך ומיהו קשה לפי' זה דהא כסיפא דקתני שני זכרים ונקבה נותן טלה אחד וצריך להפריש טלה לעצמו אצ"ג דלא קתני ואין לפרש נמי דייקא דמתניתין ביצאו שניהם כאחד אחד מייניהו קדוש משום דאי לא הכי מאי קמ"ל דכמה צענים קתני במתניתין דלא קמ"ל מידי ונראה דייקא דלא כר' יוסי הגלילי מרלא תנא התנא שניהם כאחד נותן שני טלאים לכהן דאם איתא דהויב שני טלאים לכהן הוי ליה למיתני כדקתני שאר צענים. ותיבת שני ליש: סן י"ל דהכא דמקצת הירחם פנוי איכא למימר טפי דמין במינו אינו חוצין ומיהו קשה אמאי נקט היתם כרכותו אחרותו הא אפילו כרכו אחיו נמי וכ"ת דנקט אחרות משום דאו ליכא קדושה כלל אבל באחיו קדוש או האי או האי לא אפשר לומר כן דהא נתן בפי' יש בכור (דף מו ע"ב) ויחזיק אינן בכור לא למחלא (ולא) לכהן והאי נמי לההוא